

Minneslista: Dödsboutredning

Mars 2008

Upprättad av advokat Claes Essén

DÖDSBOUTREDNING

A. Inledande överväganden

1. Preliminär genomgång med den som omhänderhar boet (ÄB 18:2).
2. Dödsboanmälan (ÄB 20:8a) eller bouppteckning. Dödsboanmälan bör göras inom två månader efter dödsfallet och bouppteckning skall förrättas senast tre månader efter dödsfallet (ÄB 20:1 och 8a §§).
3. Kontrollera att all egendom är väl omhändertagen och att försäkringar finns.
4. Omfattningen av delägarkretsen (ÄB 18:1). Förelåg samboförhållande (ÄB 3:7 – Sambolagen 1 §)? Behovet av godmansförordnande för omyndig, bortovarande (FB 11:2 och 11:3) och allmänna arvsfonden (17 § Lag (1994:243) om Allmänna arvsfonden). Förelåg registrerat partnerskap (Lag (1994:1117) om registrerat partnerskap)? ÄB:s regler om makar gäller för registrerade partner.
5. Förekomsten av testamente. Testamentsexekutors behörighet enligt ÄB 19:20 förutsätter lagakraftvunnet testamente.
6. Delgivning av testamente (ÄB 14:4).
7. Testamentes ogiltighet (ÄB 13). Testamente till förmån för efterlevande maka eller sambo kan vara utan verkan beträffande den andra maken om äktenskapet upplösts eller mål om äktenskapsskillnad pågår och beträffande sambo om samboförhållandet upphört före testators död (ÄB 11:8). Ett testamente som inkräktar på efterlevande makes rätt enligt den s.k. prisbasbeloppsregeln är utan verkan (ÄB 3:1).
8. Boutredningsmannaförordnande (ÄB 19). Möjligheten till interimistiskt förordnande (ÄB 19:10). Testamentsexekutor som boutredningsman (ÄB 19:1, 3 och 13).

9. Anstånd med boupptecknings förrättande måste begäras inom 3 månader efter dödsfallet (ÄB 20:1). Bouppteckningen skall senast en månad efter dess upprättande ges in till skattemyndigheten (ÄB 20:8)
10. Kallelse till bouppteckningsförrättning (ÄB 20:2).
11. Underhåll och förskott ur boet (ÄB 18:5).

B. Underlag för bouppteckningen

1. Personalia angående den avlidne, som nationalitet, civilstånd och hemvist (ÄB 20:3). Införskaffande av dödsfallsintyg och släktutredning ur folkbokföringsdatabasen hos Skatteverket.
2. Ev. förekommande äktenskapsförord, testamente, bouppteckning och skifte efter tidigare avliden make.
3. Pågick mål om äktenskapsskillnad vid arvlåtarens död (ÄB 3:10 och 11:8)?
4. Handlingar som i förekommande fall skall bifogas bouppteckningen:
 - Fullmakter i original
 - Kallelsebevis (original eller bestyrkt kopia)
 - Testamente (original eller bestyrkt kopia)
 - Äktenskapsförord
 - Bouppteckning efter tidigare avliden make (som avlidit före 2001-07-01; därefter skall bouppteckningen finnas registrerad hos Skatteverket)
 - Arvsavståenden och arvsavstående enligt ÄB 3:9
 - Laglottsyrkande
 - Efterlevande makes begäran om jämkning enligt ÄktB 12:2
 - Sambos begäran om bodelning enligt sambolagen
 - Förordnande om god man
 - Förordnande av boutredningsman (särskilt om denne är bouppgivare)
5. Värderingsunderlag
Några värderingsintyg behöver inte bifogas bouppteckningen.
Värdering av tillgångar sker enligt huvudregeln till marknadsvärde ÄB 20:4, 1:a stycket.

Undantag gäller för fastigheter, tomträtt och byggnad på annans mark som får upptas till taxeringsvärdet. Om taxeringsvärdet används skall detta antecknas med uppgift om vilket år värdet avser. Om taxeringsvärdet är 0 skall marknadsvärdet användas. Fastigheter i utlandet upptas till marknadsvärde.

Skulder upptas till de olika skuldernas belopp. Latenta skatteskulder och skatt på kapitalvinst får tas upp som skuld i bouppteckningen. Det belopp som då tas upp är det skattebelopp som egendomen skulle ha belastats med om den sålts på dödsdagen.

C. Bouppteckningens uppställning och innehåll

1. Obligatoriska uppgifter (ÄB 20:3). Det krävs uppgift om:
 - förrättningsdag
 - den avlidnes namn, personnummer, hemvist och dödsdag
 - namn och hemvist för dem som skall ha kallats till förrättningen
 - närvaro vid, eller bevis för kallelse till, förrättning
 - arvingars släktskap
 - gemensamma bröstarvingar
 - legala arvingar uteslutna från arv
 - födelsedatum för minderårig arvinge
2. Bouppgivare (ÄB 20:6).
3. Den avlidnes enskilda egendom (ÄktB 7:2). Betänk förekomsten av enskild egendom till följd av äldre bestämmelser i GB, jfr. ÄktP 5, 11 och 12.
4. Den avlidnes giftorättsgods.
5. Efterlevande makes giftorättsgods.
6. Efterlevande makes enskilda egendom skall förtecknas och värderas särskilt. Endast om det inte finns några legala eller testamentariska efterarvingar till den först avlidne maken kan kravet på redovisning efterges.
7. Andel i oskiftat bo efter tidigare avliden person skall redovisas till sitt värde på den sist avlidnes dödsdag. Det oskiftade boets tillgångar och skulder samt den andel den avlidne har i det oskiftade boet skall specificeras i bouppteckningen.

8. Skulder och avgående poster allt efter som de hänför sig till enskild egendom eller giftorättsgods.
9. Behållning i enskild egendom och giftorättsgods sammanföres var för sig.
10. Betänk möjligheten för efterlevande make att begära tillämpning av ÄktB 12:2.
11. Begäran från efterlevande sambo om bodelning skall framställas senast när bouppteckning förrättas, 8 § sambolag (2003:376).
12. Om efterlevande sambo finns och denne begärt bodelning skall bostad och bostadshag som förvärvats för gemensamt begagnande antecknas och värderas särskilt (ÄB 20:4 st. 3).

D. Övriga åtgärder

1. Kallelse på okända borgenärer, se 2 § Lag (1981:131) om kallelse på okända borgenärer.
2. Dödsboets medel skall insättas på räntebärande bankräkning och värdehandlingar, vars värde överstiger 2 prisbasbelopp nedsätts hos bank (ÄB 19:14).
3. Redovisning för medelsförvaltningen under föregående kalenderår skall av boudredningsman avges före den 1 april varje år (ÄB 19:14a).
4. Verkställighet av legat. Rätt till ränta (ÄB 22:5).
5. Betalning av dödsboets skulder får ske först en månad efter bouppteckning eller betalningsuppgörelse i fall som avses i ÄB 21:1.

E. Bodelning och arvskifte

1. Var den avlidne gift skall bodelning föregå arvskifte (ÄB 23:1).
2. Efterlevande makes rätt att vid bodelning med anledning av makes död behålla sitt giftorättsgods helt eller delvis (ÄktB 12:2).
3. Efterlevande makas rätt till egendom motsvarande 4 x prisbasbelopp (ÄB 3:1).
4. Efterlämnar den avlidne sambo, skall bodelning föregå arvskifte om denne så begär (ÄB 23:1).
5. Efterlevande sambos rätt till egendom motsvarande 2 x prisbasbelopp, 18 § Sambolagen (2003:376).

6. Villkor för att företa arvskifte (ÄB 23:2).
7. Om den avlidne var gift:
 - finns särkullbarn (ÄB 3:1),
 - föreligger i sådant fall avstående från att genast ta ut arvet (ÄB 3:9),
 - om särkullbarn ej finns eller om avstående från särkullbarn föreligger tillfaller kvarlåtenskapen efterlevande maken om ej mål om äktenskaps-skillnad pågår eller annat följer av testamente (ÄB 3:1).
8. Fördelning vid efterlevande makes frånfälle (ÄB 3:2 och 7-9).
9. Avräkning av förskott på arv (ÄB 6) vid laglotsberäkning (ÄB 7) och vid bodelning (ÄktB 11:5).
10. Ev. delskifte och à-contobetalningar.
11. Lottläggning (ÄB 23:3).
12. Skiftesman (ÄB 23:5).
13. Arvskifte förrättas i endera av följande former:
 - skifte förrättat av arvingar och universella testamentstagare (ÄB 23:1). Sådant skifte förutsätter överförmyndares samtycke om omyndig delägare finns (FB 15:5),
 - tvångsskifte. Betänk klanderhänvisning enligt ÄktB 17:8, vartill ÄB 23:5 st. 1 hänvisar.
14. Avtal om sammanlevnad i oskiftat dödsbo (ÄB 24).

Ovanstående minneslista skall uppfattas som vägledande och utgöra hjälpmedel vid dödsboutredning. Minneslistan uppfyller inte anspråk på att utgöra en fullständig reglering av vid boutredning uppkommande frågor. För närmare studium av i det enskilda fallet uppkommande frågor hänvisas i första hand till Walins Ärvdabalkskommentarer. Synpunkter på minneslistans utformning och uppdatering mottages av författaren.